

Upprättad av
Transportstyrelsen
Sjö- och luftfartsavdelningen
Enheten för säker bemanning och register
Sektionen för flygutbildning

Information och vägledning

Deklarerade utbildningsorganisationer

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Ansvarig
0.1	2018-03-21	Första utgåva	Daniel Wastesson
0.2	2018-03-28	Andra utgåva	Daniel Wastesson
0.3	2018-04-03	Tredje utgåva	Daniel Wastesson
0.4	2018-04-10	Fjärde utgåva	Daniel Wastesson
0.5	2018-08-14	Femte utgåva	Daniel Wastesson
0.6	2018-10-26	Sjätte utgåva	Daniel Wastesson
0.7	2018-11-13	Sjunde utgåva	Daniel Wastesson
0.8	2018-12-03	Åttonde utgåva	Daniel Wastesson
0.9	2019-04-08	Nionde utgåva	Daniel Wastesson
1.0	2019-05-22	Tionde utgåva	Daniel Wastesson
1.1	2020-08-18	Elfte utgåva	Daniel Wastesson
1.2	2021-01-12	Tolfte utgåva	Daniel Wastesson
1.3	2021-03-10	Trettonde utgåva	Daniel Wastesson
1.4	2021-06-08	Fjortonde utgåva	Daniel Wastesson
1.5	2021-08-31	Femtonde utgåva	Daniel Wastesson
1.6	2021-09-17	Sextonde utgåva	Daniel Wastesson
1.7	2022-02-03	Sjuttonde utgåva	Daniel Wastesson
1.8	2023-08-21	Artonde utgåva	Daniel Wastesson
1.9	2025-03-07	Nittonde utgåva	Daniel Wastesson
2.0	2025-09-11	Tjugonde utgåva	Daniel Wastesson
2.1	2026-03-05	Tjugoförsta utgåva	Daniel Wastesson

Innehåll

1	INLEDNING	8
	1.1.1 Implementering.....	8
	1.1.2 Syfte	8
	1.1.3 Kontakt	8
2	FÖRKORTNINGAR	9
3	REGLER	10
	3.1.1 Del-FCL.....	10
	3.1.2 Del-DTO.....	10
4	RÄTTIGHETER FÖR DTO	11
	4.1.1 Flygplan:.....	11
	4.1.2 Helikopter:	11
	4.1.3 Segelflygplan i enlighet med kraven i bilaga III (Del-SFCL) till kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1976:	11
	4.1.4 Ballonger i enlighet med kraven i bilaga III (Del-BFCL) till kommissionens förordning (EU) 2018/395:	11
	4.1.5 Gyroplan (gällande från och med 2026-02-16):.....	12
5	DEKLARATION AV DTO	13
	5.1.1 Allmänt.....	13
	5.1.2 Avgifter	13
	5.1.3 Deklaration.....	13
	5.1.4 Språk	13
	5.1.5 Administration av deklARATION	14
	5.1.6 Giltighet.....	14
6	NOMINERADE PERSONER	15
	6.1.1 Företrädare	15
	6.1.2 Skolchef.....	15
	6.1.3 Biträdande skolchef.....	16
	6.1.4 Sammanslagna roller	16
	6.1.5 Oacceptabla nomineringar	16
	6.1.6 Personal	16
7	FLYGPLATSER FLYGFÄLT OCH UTELANDNINGSPLATSER	17
	7.1.1 Flygplatser, flygfält eller utelandningsplatser.....	17
	7.1.2 Definition av huvudort, övrig flygplats, flygfält och utelandningsplats	17
	7.1.3 Flygplatser, flygfält och utelandningsplatser som inte behöver ingå i deklaration	17
	7.1.4 Krav på flygplatser, flygfält och utelandningsplatser	17

8	LOKALER	18
8.1.1	Kravbild för lokaler	18
8.1.2	Tolkning av kravbild	18
9	LUFTFARTYG	18
9.1.1	Skolchefens ansvar	18
9.1.2	Tillgängliga dokument vid tillsyn av Transportstyrelsen	18
9.1.3	Utrustning	19
9.1.4	Ändring av luftfartyg	19
9.1.5	Skolning med nationellt lätt luftfartyg	19
9.1.6	Luftvärdighetsansvarig	19
10	SÄKERHETSPOLICY OCH RAPPORTERING	20
10.1.1	Hantering av risker	20
10.1.2	Rapporteringsförfordningen	20
10.1.3	Tillgängliga dokument vid tillsyn av Transportstyrelsen	20
11	ARKIVERING	21
11.1.1	Pågående utbildning	21
11.1.2	Arkivering efter avslutad utbildning	21
11.1.3	Övriga dokument	21
12	UTBILDNINGSPROGRAM	22
12.1.1	Granskning	22
12.1.2	Godkända utbildningsprogram	22
12.1.3	Innehåll	22
12.1.4	Utbildningsprogram som inte uppfyller relevanta regelkrav	23
12.1.5	Utbildningsprogram för kontrollanter	23
12.1.6	Avgifter	23
13	ÄNDRING AV DEKLARATION	23
13.1.1	Meddelande om ändringar av deklARATION	23
13.1.2	Oförutsedda förändringar	24
13.1.3	Om verksamheten upphör	24
13.1.4	Namnbyte	24
13.1.5	Byte av organisationsnummer	24
14	EGENKONTROLL	25
14.1.1	Egenkontroll och avvikelser	25
14.1.2	Årsrapport	25
14.1.3	Intern översyn	25
14.1.4	Checklista för regelkontroll	26
14.1.5	Exempel på genomförd regelkontroll	28
14.1.6	Dokumentering av regelförändring	29

15	EGENKONTROLL - FÖRSLAG.....	31
15.1.1	Årsrapport.....	31
15.1.2	Intern översyn.....	33
16	TRANSPORTSTYRELSENS TILLSYN.....	38
16.1.1	Syfte.....	38
16.1.2	Anmäld och oanmäld tillsyn.....	38
16.1.3	Tillsyn av DTO.....	38
16.1.4	Riskbaserad tillsyn.....	38
16.1.5	Tillsynens innehåll.....	38
16.1.6	Anmärkningar.....	39
16.1.7	Vanligt förekommande anmärkningar.....	39
16.1.8	Korrigerade anmärkningar.....	40
17	BEGRÄNSNING, TILLFÄLLIGT ÅTERKALLANDE ELLER ÅTERKALLANDE AV EN DEKLARATION	41
17.1.1	Omedelbara åtgärder vid bristfälliga eller obefintliga svar på anmärkningar.....	41
17.1.2	Återkallande på egen begäran.....	41
18	RISKMATRIS	42
18.1.1	Matris 4 nivåer.....	42
18.1.2	Indata för riskmatris.....	42
18.1.3	Förslag på åtgärder.....	42
18.1.4	Matris 3 nivåer.....	43
18.1.5	Indata för riskmatris.....	43
18.1.6	Förslag på åtgärder.....	43
19	RISKREGISTER.....	44
19.1.1	Syfte.....	44
19.1.2	Indata för riskregister.....	44
19.1.3	Exempel på risker.....	45
19.1.4	Proaktiva åtgärder.....	46
20	DEKLARATION (MALL).....	47
21	ALLMÄN INFORMATION, KONTAKTINFORMATION SAMT FRÅGOR OCH SVAR	50
21.1.1	Drifthandbok och träningsmanual.....	50
21.1.2	Frågor och svar.....	50
21.1.3	Information till utbildningspersonal.....	51
21.1.4	Aktuella nyheter.....	51
21.1.5	Intyg om teoriexamination.....	51
21.1.6	Kontaktinformation till sektionen för flygcertifikat (certifikat och medicin):.....	51

21.1.7	Kontaktinformation vid frågor om flygteknisk underhållspersonal:..	51
21.1.8	Kontaktinformation till sektionen för flygutbildning:	51
21.1.9	Relevanta regler	52
21.1.10	Blanketter och e-tjänster	52
22	BILAGA I-LUFTFARTYG (ANNEX 1).....	53
22.1.1	Godkännande av bilaga I-luftfartyg.....	53
22.1.2	EASA-luftfartyg	53
22.1.3	Bilaga I-luftfartyg	53
22.1.4	Godkännande av bilaga I-luftfartyg vid flygutbildning och kompetenskontroll samt flygprov	53
22.1.5	Bilaga I-luftfartyg som innehar luftvärdighetsbevis enligt ICAO Annex 8	53
22.1.6	Bilaga I-luftfartyg som inte innehar luftvärdighetsbevis enligt ICAO Annex 8	54
22.1.7	Avgifter	55
23	ELEV UNDER UTBILDNING	55
23.1.1	Överflyttning av elev	55
23.1.2	Elev med godkänd teoriexamination	55
23.1.3	Elev som simultant genomför teoriutbildning vid annan utbildningsorganisation än den som genomför praktisk utbildning ...	56
23.1.4	Erkända utbildningsorganisationer.....	56
24	ANSÖKAN OM UNDANTAG (DISPENSER).....	57
24.1.1	Förutsättning	57
24.1.2	Regelreferenser.....	57
24.1.3	Ansökan.....	57
24.1.4	Företrädare	58
24.1.5	Kostnader	58
25	ÄNDRINGAR.....	59
25.1.1	Sjätte utgåva	59
25.1.2	Sjunde utgåva	59
25.1.3	Åttonde utgåva.....	59
25.1.4	Nionde utgåva.....	59
25.1.5	Tionde utgåva	60
25.1.6	Elfte utgåva	60
25.1.7	Tolfta utgåva	60
25.1.8	Trettonde utgåva	60
25.1.9	Fjortonde utgåva	60
25.1.10	Femtonde utgåva.....	60
25.1.11	Sextonde utgåva.....	61
25.1.12	Sextonde utgåva.....	61
25.1.13	Sjuttonde utgåva	61

25.1.14	Artonde utgåva	61
25.1.15	Nittonde utgåva	61
25.1.16	Tjugonde utgåva	62
25.1.17	Tjugoförsta utgåva	62

1 Inledning

1.1.1 Implementering

Del-DTO publicerades 13 augusti 2018 och gäller från och med 2 september 2018.

1.1.2 Syfte

Dokumentet riktar sig till DTO:er som är baserade i Sverige och som tillhandahåller utbildning för LAPL, PPL, SPL och BPL med tillhörande behörigheter.

Syftet med detta dokument är att:

- ge vägledning till nya och befintliga organisationer
- beskriva Transportstyrelsens roll och ansvar
- beskriva Transportstyrelsens procedurer och administrativa förfaranden.

1.1.3 Kontakt

Ytterligare information kan hämtas från:

European Aviation Safety Agency
Flight Crew Licensing Organisation Approvals
Konrad Adenauer Ufer 3
D-50668 Cologne Germany

Hemsida: www.easa.europa.eu

Om du har frågor om detta dokument, kontakta Transportstyrelsen:

Transportstyrelsen
601 73 Norrköping

E-post: flygutbildning@transportstyrelsen.se

Hemsida: www.transportstyrelsen.se

2 Förkortningar

AMC	Acceptable Means of Compliance (EASA)
AFM	Aircraft Flight Manual
ARA	Authority Requirements for Aircrew
ATO	Approved Training Organisation
BPL	Balloon Pilot Licence
CAMO	Continuing Airworthiness Management Organisation
CAO	Combined Airworthiness Organisation
DTO	Declared Training Organisation
EASA	European Aviation Safety Agency
EU	Europeiska unionen
FCL	Flight Crew Licencing
FSTD	Flight Simulation Training Device
GM	Guidance Material (EASA)
GPL	Gyroplan
HT	Skolchef/Head of Training
KSAK	Kungliga Svenska Aeroklubben
LAPL	Light Aircraft Pilot Licence
NLF	Nationellt Lätt Flygplan
NLH	Nationell Lätt Helikopter
NLL	Nationellt Lätt Luftfartyg
NLS	Nationellt Lätt Segelflygplan
OM	Operations Manual
ORA	Organisation Requirements for Aircrew
OSD	Operational Suitability Data
POH	Pilot Operating Handbook
PPL	Private Pilot Licence
SE	Single Engine
SEP	Single Engine Piston (Class Rating)
SET	Single Engine Turbine
SPL	Sailplane Pilot Licence
TM	Träningsmanual
TMG	Touring Motor Glider
TSFS	Transportstyrelsens författningssamling

3 Regler

3.1.1 Del-FCL

I kommissionens förordning (EU) nr 1178/2011 av den 3 november 2011 framgår tekniska krav och administrativa förfaranden avseende flygande personal inom den civila luftfarten i enlighet med europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 216/2008.

3.1.2 Del-DTO

Kraven för DTO framgår av Del-DTO med tillhörande allmänna råd.

<https://www.easa.europa.eu/regulations#regulations-aircrew>

4 Rättigheter för DTO

DTO.GEN.110

En DTO får erbjuda utbildning till följande certifikat, behörigheter och auktorisationer

4.1.1 Flygplan:

- Teoriutbildning för LAPL(A) och PPL(A)
- Flygutbildning för LAPL(A) och PPL(A)
- Utbildning för klassbehörighet för SEP(land), SEP(sjö) och TMG
- Utbildning för tilläggsbehörigheter: mörker, avancerad flygning, berg, bogsering av segelflygplan och släp.

4.1.2 Helikopter:

- Teoriutbildning för LAPL(H) och PPL(H)
- Flygutbildning för LAPL(H) och PPL(H)
- Typbehörighet för enmotoriga helikoptrar för vilka den maximala certifierade säteskonfigurationen inte överstiger fem säten
- Utbildning för mörkerbevis.

4.1.3 Segelflygplan i enlighet med kraven i bilaga III (Del-SFCL) till kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1976:

- Teoriundervisning för SPL
- Flygundervisning för SPL
- Utbildning för utökning av befogenheter till segelflygplan eller TMG i enlighet med punkt SFCL.150
- Utbildning för ytterligare startmetoder i enlighet med punkt SFCL.155
- Utbildning för ytterligare behörigheter och befogenheter: befogenheter för begränsad och obegränsad avancerad flygning, behörigheter för bogsering av segelflygplan och släp, TMG-mörkerbevis och befogenheter för molnflygning för segelflygplan
- Utbildning för flyginstruktörsbehörighet för segelflygplan FI(S)
- Repetitionskurs för FI(S).

4.1.4 Ballonger i enlighet med kraven i bilaga III (Del-BFCL) till kommissionens förordning (EU) 2018/395:

- Teoriundervisning för BPL
- Flygundervisning för BPL

- Utbildning för utökning av klass- eller gruppbehörigheter i enlighet med punkt BFCL.150
- Utbildning för ytterligare behörigheter: behörighet för förtöjd flygning med varmluftsballong och kommersiell verksamhet samt mörkerbevis
- Utbildning för flyginstruktörsbehörighet för ballonger FI(B)
- Repetitionskurs för FI(B).

4.1.5 Gyroplan (gällande från och med 2026-02-16¹):

- Teoriutbildning för GPL
- Flygutbildning för GPL
- Utbildning för behörighet för klasser och typer av enpilotsgyroplan
- Utbildning för mörkerbevis.

¹ EU 2025/134

5 Deklaration av DTO

DTO.GEN.115

5.1.1 Allmänt

- En DTO kan bedriva olika former av utbildning i enlighet med kapitel 4. Om en DTO bedriver flera former av utbildning, exempelvis PPL(A) och PPL(H), kommer Transportstyrelsen kontrollera att DTO:n har nödvändiga resurser och kompetenser för samtliga utbildningar vilket deklarerats.
- Om en DTO använder underleverantör ska kraven enligt ORA.GEN.205, AMC1 ORA.GEN.205 och GM1 ORA.GEN.205 uppfyllas.
- Samtliga orter där utbildning bedrivs kommer omfattas av Transportstyrelsens tillsynsprogram.
- Transportstyrelsen kommer enbart behandla deklARATIONER från organisationer eller personer med huvudort i Sverige.

5.1.2 Avgifter

All granskning av utbildningsprogram, eller andra handlingar rörande en deklARATION, debiteras enligt 2 kapitlet 7 § i Transportstyrelsens föreskrifter om avgifter². Årsavgiften för ett DTO debiteras enligt 5 kapitlet 1 § enligt avgiftsföreskriften.

5.1.3 Deklaration

Innan en DTO skickar in en deklARATION, eller en ändring av en deklARATION, ska DTO:n säkerställa att materialet stämmer överens med relevanta regelkrav.

DTO:n ska sedan skicka den kompletta deklARATIONEN, eller ändringen av deklARATIONEN, till Transportstyrelsen. DeklARATIONEN ska vara skriven enligt Transportstyrelsens (se kapitel 20) eller KSAK:s³ mall för ändamålet.

DeklARATIONEN skickas till luftfart@transportstyrelsen.se.

5.1.4 Språk

En deklARATION, inkl. bilagor, ska vara skriven på svenska eller engelska. En DTO ska säkerställa att alla elever och instruktörer har fullgoda kunskaper i det språk som deklARATIONEN och dess handlingar är skriven på.

² Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2024:78) om avgifter.

³ KSAK:s mall har på förhand granskats av Transportstyrelsen.

5.1.5 Administration av deklaration

En DTO får påbörja utbildningen i fråga så snart den har skickat deklarationen till Transportstyrelsen.

DTO:n måste dock förvissa sig om att Transportstyrelsen tagit emot deklarationen. Transportstyrelsen ska skicka ut en mottagningsbekräftelse, alternativt en begäran om ytterligare information, inom 10 arbetsdagar.

Om DTO:n inte fått någon bekräftelse, eller begäran om ytterligare information, inom 20 arbetsdagar, ska DTO:n kontakta Transportstyrelsen på följande e-postadress: flygutbildning@transportstyrelsen.se.

När Transportstyrelsen tagit emot och bekräftat deklarationen, får DTO:n ett individuellt DTO-nummer.

5.1.6 Giltighet

En DTO förblir gällande såvida inte Transportstyrelsen begränsar eller förbjuder deklarationen. En DTO ska upphöra om ingen utbildning har bedrivits under de senaste 36 månaderna.

Om en DTO önskar återta sin deklaration, ska DTO:n meddela detta till Transportstyrelsen genom sin företrädare.

Transportstyrelsen ska bedriva tillsyn av DTO i enlighet med ARA.GEN.305.

Det är DTO:ns ansvar att meddela Transportstyrelsen alla ändringar från den initiala deklarationen med undantag för de luftfartygsindivider som används under utbildning. Luftfartygsindivider som använts under året ska istället rapporteras i årsrapporten. Med andra ord kan organisationen använda en ny luftfartygsindivid utan att meddela Transportstyrelsen i förväg, så länge denna individ är av samma klass eller typ som organisationen tidigare deklarerat att man använder.

För att ett DTO ska kunna nyttja ett bilaga I-luftfartyg ska detta vara godkänt av den behöriga myndigheten (Transportstyrelsen), se kapitel 22 för detaljerad information.

6 Nominerade personer

DTO.GEN.210

En DTO ska utse följande personer:

6.1.1 Företrädare

Företrädaren är åtminstone ansvarig för följande:

- Att DTO:s aktiviteter bedrivs i enlighet med den deklaration som sänts till Transportstyrelsen och med gällande regelverk.
- Att ta fram en säkerhetspolicy och se till att den implementeras och efterlevs. Detta inkluderar att analysera och åtgärda identifierade risker och faror.
- Att främja flygsäkerheten.
- Att säkerställa att det finns tillräckliga resurser för att uppnå ovanstående punkter.

Företrädaren ska fungera som kontaktperson gentemot Transportstyrelsen och vara den högsta ansvariga för DTO:n och dess verksamhet.

6.1.2 Skolchef

Skolchefen är åtminstone ansvarig för följande:

- Att den utbildning som bedrivs är i enlighet med Del-FCL.
- Att utbildningsprogram är i enlighet med Del-FCL.
- Att säkerställa att elever har genomgått utbildningen i enlighet med utbildningsprogrammet och Del-FCL.
- Att säkerställa integrering av flygträning och teoriutbildning för de utbildningar som DTO:n bedriver.
- Att övervaka och implementera revideringar av utbildningsprogram.
- Att övervaka träningens standard, vilket bland annat innebär övervakning och standardisering av instruktörer.

Skolchefen ska ha gällande instruktörsbehörighet utan restriktion, med hänsyn tagen till utbildningarna som flygskolan bedriver, och ha tillräcklig erfarenhet för att kunna ansvara för det som sägs i punkterna ovan.

En gällande instruktörsbehörighet förutställer att personen innehar gällande certifikat, medicinskt intyg, klass- och/eller typbehörighet samt rättighet att medföra passagerare.

Om en DTO erbjuder utbildning inom flera kategorier (såsom flygplan och helikopter) ska skolchefen uppfylla kraven för minst en kategori. Skolchefen ska då assisteras av en eller flera nominerade ställföreträdande skolchefer inom respektive kategori.

6.1.3 Biträdande skolchef

Om en DTO har verksamhet på flera platser, ska skolchefen utse en biträdande skolchef för respektive plats som inte är huvudorten.

Den biträdande skolchefen på respektive plats övertar då samma ansvarsområden som skolchefen normalt har och ska uppfylla samma krav som skolchefen avssende lämplighet och instruktörsbehörigheter.

6.1.4 Sammanslagna roller

Rollerna som företrädare och skolchef kan upptas av en och samma person.

6.1.5 Oacceptabla nomineringar

Nomineringar till företrädare eller skolchef anses oacceptabla för en DTO om:

- den nominerade personen inom en treårsperiod från deklARATIONEN fått sitt certifikat, behörighet eller auktorisation återkallat, suspenderat eller begränsat.
- den nominerade personen inom en treårsperiod från deklARATIONEN uppsätligt brutit mot grundförordningen och dess verkställighetsregler.

Om en oacceptabel nominering framgår av deklARATIONEN, kommer Transportstyrelsen meddela DTO:n detta skriftligen i form av en noterad regelavvikelse enligt Del-ARA. DTO:ns privilegier kan begränsas fram till dess att avvikelsen är omhändertagen.

6.1.6 Personal

En DTO ska säkerställa att dess personal är lämplig, både kvalifikations- och antalsmässigt, för de utbildningar som bedrivs i enlighet med deklARATIONEN.

Flyginstruktörer och instruktörer för flygträning i simulator ska inneha de kvalifikationer som krävs i Del-FCL för den typ av utbildning som de tillhandahåller.

Teoriinstruktörer ska ha

- en praktisk luftfartsbakgrund som är relevant för teoriutbildningen i fråga

- genomgått en kurs i undervisningsmetodik, eller ha tidigare erfarenhet av teoriundervisning
- en lämplig teoretisk bakgrund som är relevant för utbildningsämnet i fråga.

7 Flygplatser flygfält och utlandningsplatser

DTO.GEN.250

7.1.1 Flygplatser, flygfält eller utlandningsplatser

En DTO som använder flera flygplatser eller flygfält för sin utbildning ska ange *en* flygplats, *en* utlandningsplats eller *ett* flygfält som sin huvudort.

De övriga flygplatserna, flygfälten eller utlandningsplatserna där utbildning bedrivs från ska ha var sin utsedd biträdande skolchef.

Företrädaren ska säkerställa att alla flygplatser, flygfält och utlandningsplatser har tillräckligt med resurser för att bedriva en flygsäker utbildning i enlighet med Del-FCL.

7.1.2 Definition av huvudort, övrig flygplats, flygfält och utlandningsplats

Med *huvudort*, *övrig flygplats*, *flygfält* och *utlandningsplats* menas plats där luftfartygen har sin bas och där det finns lokaler som är lämpade för ändamålet.

7.1.3 Flygplatser, flygfält och utlandningsplatser som inte behöver ingå i deklaration

Flygplatser, flygfält och utlandningsplatser som besöks under utbildning behöver inte anges i deklarationen.

7.1.4 Krav på flygplatser, flygfält och utlandningsplatser

Flygplatser, flygfält och utlandningsplatser som används under utbildning ska uppfylla kraven enligt DTO.GEN.250 och AMC1 DTO.GEN.250.

8 Lokaler

DTO.GEN.215

8.1.1 Kravbild för lokaler

Ett DTO ska bedriva utbildning från lokaler som uppfyller kraven enligt DTO.GEN.215 och AMC1 DTO.GEN.215

8.1.2 Tolkning av kravbild

Ett och samma rum kan uppfylla kraven enligt DTO.GEN.215 och AMC1 DTO.GEN.215 såvida det är av lämplig storlek.

9 Luftfartyg

DTO.GEN.240

En DTO ska bedriva utbildning med luftfartyg som uppfyller kraven enligt DTO.GEN.240. Varje luftfartyg ska vara utrustat med dubbelkommando. "Swing over control" accepteras inte.

9.1.1 Skolchefens ansvar

Skolchefen ansvarar för att luftfartygen är lämpliga för utbildning samt att nödvändiga dokument och certifikat rörande luftvärdighet är giltiga.

9.1.2 Tillgängliga dokument vid tillsyn av Transportstyrelsen

Luftfartygens underhåll måste ske enligt föreskrivet underhållsprogram och minst följande dokumentation måste vara tillgänglig för granskning vid tillsyn av Transportstyrelsen:

- Loggbok
- Luftvärdighet
- Massa och balansberäkning
- Uppgift om genomfört underhåll
- Radiotillstånd (8,33khz utom vissa undantag)
- AFM eller POH
- Försäkring
- Checklistor
- Uppgift om ansvar för luftvärdighet.

9.1.3 Utrustning

Luftfartygen måste vara utrustade enligt Del-NCO⁴.

Nödvändig utrustning för att bedriva utbildning, i enlighet med DTO:ns deklARATION, behöver inte finnas i samtliga luftfartyg.

9.1.4 Ändring av luftfartyg

Alla ändringar rörande typer av luftfartyg (exempelvis R44, B206, C172, PA28, DA40) som brukas vid flygutbildning inom en DTO ska ske genom en ny deklARATION till Transportstyrelsen, se kapitel 13.

Alla ändringar rörande luftfartyg där typen redan deklarerats till Transportstyrelsen meddelas i årsrapporten.

9.1.5 Skolning med nationellt lätt luftfartyg

Nationellt lätt luftfartyg (NLL) som är antingen ett nationellt lätt flygplan (NLF), en nationell lätt helikopter (NLH) eller ett nationellt lätt segelflygplan (NLS) får inte användas vid skolning mot behörigheter eller certifikat som regleras genom EU 1178/2011 (del-FCL) då dessa inte uppfyller kraven för ett EASA-luftfartyg, se kapitel 22.

Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om UL-certifikat (TSFS 2021:26) ska tillämpas vid utfärdande, förnyelse eller utökning av UL-certifikat inklusive tillhörande behörighetsbevis och behörigheter.

Föreskrifterna ska tillämpas för nationella lätta och ultralätta flygplan och segelflygplan samt nationella lätta helikoptrar och anger de befogenheter som UL-certifikatet och behörigheterna ger innehavaren. Dessa föreskrifter ska också tillämpas av flygskolor som tillhandahåller utbildning för ovanstående certifikat och behörigheter.

9.1.6 Luftvärdighetsansvarig

Genom punkt M.A.201 i förordning EU 1321/2014 framgår det att luftfartyg ska ha en utsedd luftvärdighetsansvarig, detta kan vara ägaren, CAO eller CAMO.

Genom punkt ML.A.201 i förordning EU 1321/2014 framgår det att vid ett kommersiellt DTO ska luftvärdighetsansvaret omhändertas av en CAO eller CAMO.

Det är Transportstyrelsens tolkning att ett kommersiellt DTO är ett DTO som inte tillhör en flygklubb.

⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 965/2012

10 Säkerhetspolicy och rapportering

DTO.GEN.115(a)(6), AMC1.DTO.GEN.210 och DTO.GEN.155

10.1.1 Hantering av risker

Säkerhetspolicyen måste innehålla uppgifter om hur DTO:n omhändertar identifiering av risker, riskskattning och riskreducerande åtgärder.

10.1.2 Rapporteringsförordningen

Ett DTO omfattas av kommissionens förordning (EU) nr 376/2014 om rapportering, analys och uppföljning av händelser inom civil luftfart (rapporteringsförordningen).

Syftet med rapportering är att höja flygsäkerheten genom analys och trender samt att ta lärdom av händelser, inte skuldbelägga den enskilda individen.

Händelserapporter ska skickas in inom 72h från att händelsen kom rapportör till känna. I genomförandeförordning (EU) 2015/1018 finns en detaljerad lista på händelser som är obligatoriska att rapportera enligt förordning (EU) 376/2014. Det går även att rapportera händelser frivilligt, som inte ryms inom obligatorisk rapportering men har flygsäkerhetspåverkan.

Kontrollera alltid om en händelse omfattas av [rapporteringsförordningen](#) vid osäkerhet.

Rapportering sker via webbformulär som finns på transportstyrelsen.se. Vid rapportering finns möjlighet att vara anonym. Inskickade händelserapporter är sekretessbelagda och lämnas inte ut för andra ändamål än flygsäkerhetsutredningar.

Vägledning rörande rapportering finns i GM1 DTO.GEN.210(a)(3).

10.1.3 Tillgängliga dokument vid tillsyn av Transportstyrelsen

Transportstyrelsens tillsyn omfattar följande:

- Kontroll av DTO:ns riskhantering.
- Kontroll av att DTO:n lever upp till rapporteringsförordningen.
- Kontroll av att DTO:ns verksamhet genomförs i enlighet med deklARATIONEN.

11 Arkivering

DTO.GEN.220

11.1.1 Pågående utbildning

En DTO ska dokumentera minst följande om eleven under pågående utbildning:

- Detaljer om elevens teori- och flygutbildning.
- Information om elevens framsteg.
- Information om certifikat och behörigheter som är relevanta för den utbildning som eleven går
- Information om behörigheters och medicinskt intygs förfallodatum.

11.1.2 Arkivering efter avslutad utbildning

Dokumentationen enligt 11.1.1 ska arkiveras i minst 3 år från det att utbildningen avslutats.

11.1.3 Övriga dokument

Övriga dokument, såsom en kopia av årsrapporten, det reviderade utbildningsprogramet och aktivitetsrapporten ska arkiveras i minst 3 år.

12 Utbildningsprogram

DTO.GEN.230

12.1.1 Granskning

Ett utbildningsprogram som används av en DTO för en kurs ska enligt ARA.DTO.110 granskas av Transportstyrelsen i syfte att verifiera efterlevnad av Del-FCL eller andra relevanta regelverk.

Alla ändringar av ett utbildningsprogram ska granskas av Transportstyrelsen.

Ett utbildningsprogram för typutbildning av helikopter ska även granskas för att verifiera efterlevnad av eventuell OSD-rapport. Om ett utbildningsprogram inte omhändertar kraven enligt eventuell OSD-rapport kan programmet inte godkännas av Transportstyrelsen.

12.1.2 Godkända utbildningsprogram

En DTO kan välja att skapa egna utbildningsprogram eller att använda på förhand godkända utbildningsprogram.

Transportstyrelsen har godkänt de utbildningsprogram som tillhandahålls av KSAK.

Om en DTO vill använda ett utbildningsprogram godkänt av en annan myndighet, ska DTO:n bevisa för Transportstyrelsen att programmet är godkänt.

12.1.3 Innehåll

Ett utbildningsprogram ska minst beskriva följande:

- Syftet med utbildningen.
- Förkunskapskrav och tillgodoräknande.
- Övningar, vilket inkluderar
 - övningens innehåll
 - övningens mål
 - teoriutbildningens struktur och innehåll
 - ev. framstegskontroller (progress check)
 - en översikt över alla övningar och en summering av instruktionstider.
- Elevprotokoll.

12.1.4 Utbildningsprogram som inte uppfyller relevanta regelkrav

Om Transportstyrelsen vid granskning noterar brister i ett utbildningsprogram meddelas detta till organisationen. Transportstyrelsen fastställer en tidsperiod inom vilket åtgärder för bristen måste vara genomförda.

Organisationen ansvarar för att omedelbart upphöra med utbildningsaktiviteterna för utbildningsprogrammet.

Organisationen ansvarar för eventuella korrigerande åtgärder vilket inkluderar kompletterande utbildning för elever under pågående utbildning.

Om organisationen inte korrigerar de noterade avvikelserna inom utsatt tidsperiod kommer Transportstyrelsen inte acceptera utbildningsprogrammet.

12.1.5 Utbildningsprogram för kontrollanter

Alla utbildningsprogram för kontrollanter ska granskas och på förhand godkännas av Transportstyrelsen innan deklARATION skickas.

12.1.6 Avgifter

Granskning av utbildningsprogram debiteras enligt 2 kapitlet 7 § i Transportstyrelsens föreskrifter om avgifter⁵.

13 Ändring av deklARATION

DTO.GEN.116

13.1.1 Meddelande om ändringar av deklARATION

En DTO ska utan otillbörligt dröjsmål meddela Transportstyrelsen om något av nedanstående förändras:

- DTO:ns namn
- Kontaktuppgifter för DTO:ns huvudsakliga verksamhetsställe och, i tillämpliga fall, kontaktuppgifterna för DTO:ns flygplatser och utelandningsplatser.
- Förändring och utökning av utbildningsprogram
- Namn och kontaktuppgifter för företrädaren, skolchefen och samtliga eventuella biträdande skolchefer

⁵ TSFS 2016:105

- Typ av utbildning, enligt specifikationen i punkt DTO.GEN.110, som tillhandahålls på varje flygplats och/eller utlandningsplats
- Förteckningen över alla luftfartyg och utbildningshjälpmedel för flygsimulering (FSTD) som ska användas för utbildningen, i tillämpliga fall.
- Förändring av säkerhetspolicy

Samtliga ändringar meddelas genom att en ny deklARATION sänds till Transportstyrelsen.

13.1.2 Oförutsedda förändringar

Oförutsedda förändringar ska meddelas Transportstyrelsen inom 3 dagar.

13.1.3 Om verksamheten upphör

Om en DTO upphör med sin verksamhet, ska den meddela detta till Transportstyrelsen.

13.1.4 Namnbyte

Om en DTO byter namn men behåller samma organisationsnummer, ska den meddela detta till Transportstyrelsen och bifoga ett utdrag från Bolagsverket.

13.1.5 Byte av organisationsnummer

Om en DTO byter organisationsnummer, ska den skicka in en helt ny deklARATION till Transportstyrelsen. Ett individuellt DTO-nummer kan inte överföras.

14 Egenkontroll

DTO.GEN.270

14.1.1 Egenkontroll och avvikelser

En DTO ska bedriva egenkontroll. Egenkontrollen ska omfatta det gångna kalenderårets aktiviteter, årsrapporten och intern översyn.

Om en DTO upptäcker avvikelser vid intern översyn, ska DTO:n informera Transportstyrelsen om avvikelserna och de åtgärder som vidtagits för att korrigera dessa.

14.1.2 Årsrapport

Årsrapporten ska åtminstone innehålla följande information:

- Namnet på alla instruktörer och vilka utbildningar de instruerat i
- Antalet elever som deltagit i utbildningar under året
- Utbildningar/kurser som flygskolan bedrivit under året
- Lista på flygplan och/eller simulatorer som använts under utbildning (registrering och modell)
- Faror och risker identifierade för organisationen och åtgärder för att motverka dessa (bör redovisas i form av riskregister eller motsvarande)
- Resultat av flygprov, antal godkända och underkända
- Resultat av teoriprov, antal godkända och underkända.

14.1.3 Intern översyn

Syftet med intern översyn är att minst verifiera regelefterlevnaden, säkerhetspolicyns effektivitet och utbildningens standard.

Intern översyn ska åtminstone omfatta följande:

- En redovisning av om det finns tillgängliga resurser, såsom luftfartyg, personal, lokaler etc.
- En kontroll av att genomförda utbildningar följer utbildningsprogrammet och Del-FCL
- En kontroll av elevdokumentation och utfärdade kursintyg
- En kontroll av att utbildningsprogram reviderats vid behov och fortsatt uppfyller relevanta regelkrav
- Dokumentation om de luftfartyg som använts vid flygutbildning
- En redovisning av lämpligheten hos de flygplatser, flygfält och utelandningsplatser som använts av organisationen

- En kontroll av rapporteringssystemets effektivitet, inkl. en uppföljning av vidtagna åtgärder
- En kontroll av att säkerhetspolicyn eller andra styrande dokument är uppdaterade och relevanta och omhändertar kraven enligt AMC1 DTO.GEN.210
- En kontroll av att proaktiva säkerhetsrelaterade åtgärder är implementerade och effektiva.

En DTO ska skicka en kopia av årsrapporten och rapport från den årliga interna översynen till Transportstyrelsen senast den sista februari varje år.

Årsrapporten och rapport från den årliga interna översynen sänds till luftfart@transportstyrelsen.se, ange *Årsrapport och intern översyn för DTO* i ärendemeningen.

Av kapitel 15 framgår Transportstyrelsen förslag för årsrapport och intern översyn.

14.1.4 Checklista för regelkontroll

Nedanstående checklista kan användas som stöd för kontroll av regelförändring.

Hemsida för kontroll:	https://www.easa.europa.eu/en/regulations https://www.transportstyrelsen.se/sv/Regler/Regler-for-luftfart/ https://www.easa.europa.eu/en/document-library/product-certification/typeratings-and-licence-endorsement-lists
Organisationens namn:	
Datum för kontroll:	åå-mm-dd
Kontroll genomförd av:	

Instruktion

- **Föreskrift/förordning**
Ange nummer/namn för dokumentet/föreskriften/förordningen som är relevant för er organisation.
- **Senast ändrad genom**
Ange den senaste ändringen genom nummer och/eller datum för utfärdande

- **Summering av förändring**

Ange kort summering av förändringens innebörd/konsekvens

- **Ansvarig för implementering eller åtgärd**

Utse ansvarig för implementeringen av förändringen eller annan lämplig åtgärd.

- **Datum då regelförändring måste vara implementerad**

Ange vid vilket datum förändringen senaste måste vara implementerad. För en ändring av EU förordning framgår detta av artikel 2 i den inledande delen.

- **Medvetet tomt fält**

Valfritt fält att använda för egenproducerade dokument eller andra föreskrifter.

Föreskrift/förordning	Senast ändrad genom	Summering av förändring	Ansvarig för implementering eller åtgärd	Datum då regelförändring måste vara implementerad
EU 2018/1139 <i>Grundförordning</i>				
EU 1178/2011 <i>Certifikat- och organisationskrav</i>				
AMC Del-FCL AMC Del-DTO				
EU 965/2012 <i>Operativa krav</i>				
AMC PART-NCO				
EU 923/2012 <i>Trafikregler</i>				
AMC Rules of the air				
EU 376/2014 <i>Rapporteringsförordning</i>				

OSD-rapport för xx				
TSFS 2020:59 <i>Komplement till 923/2012</i>				
Informationsdokument för DTO				
Medvetet tomt fält				

14.1.5 Exempel på genomförd regelkontroll

Hemsida för kontroll:	https://www.easa.europa.eu/en/regulations https://www.transportstyrelsen.se/sv/Regler/Regler-for-luftfart/ https://www.easa.europa.eu/en/document-library/product-certification/typeratings-and-licence-endorsement-lists			
Organisationens namn:	Kalle Flygares DTO			
Datum för kontroll:	2025-03-07			
Kontroll genomförd av:	Kalle Flygare (Skolchef)			
Föreskrift/förordning	Senast ändrad genom	Summering av förändring	Ansvarig för implementering eller åtgärd	Datum då regelförändring måste vara implementerad
EU 2018/1139 <i>Grundförordning</i>	EU 2024/1403	Delegering av arbetsuppgifter på högre nivå	Ej nödvändig	Ej direkt applicerbar på DTO
EU 1178/2011 <i>Certifikat- och organisationskrav</i>	EU 2025/134	Gyroplan	N/A för vår DTO	2026-02-18
AMC Del-FCL AMC Del-DTO	Amendment 13 Amendment 2	AMC för PPL-utb Internrevision	Skolchef Företrädare	Omgående Omgående
EU 965/2012 <i>Operativa krav</i>	EU 2025/133	Gyroplan	Ej nödvändig	Utbildar ej till gyroplan

AMC PART-NCO	Amendment 16	Helikopter	N/A	Gällande 2023-06-28
EU 923/2012 <i>Trafikregler</i>	EU 2024/1111	Nya luftmobilitetskoncept	Ej direkt applicerbar på DTO	1 maj 2025
AMC Rules of the air	Amendment 7	Generell uppdatering	Skolchef	Kopia av AMC sänds till instruktörer omgående
EU 376/2014 <i>Rapporteringsförordning</i>	EU 2021/2082, 26 november 2021	Klassificering av säkerhetsrisker	Ej nödvändig	Ej direkt applicerbar för DTO
OSD-rapport för R44	18 maj 2017	8.7.1. TASE / Training Methodology for Pilots and Instructors	Skolchef	Genomförd
TSFS 2020:59 <i>Komplement till 923/2012</i>	Nyutfärdad	Komplement till 923. Berör teori- och flygutbildning.	Skolchef	3 december 2020 (Genomförd 2020-11-30)
Lokla regler vid ESSP	Hemsida	Information rörande flygning utanför tornets öppethållningstider för av NRK godkända piloter	Företrädaren	Omgående/Publiceras veckovis genom e-post samt anslagstavla
Informationsdokument för DTO	Rev 1.9	Allmän uppdatering	Företrädare	Nästa instruktörsmöte

14.1.6 Dokumentering av regelförändring

Transportstyrelsen föreslår att organisationen omhändertar förändringar på ett spårbart sätt där det tydligt framgår hur regeluppdatering eller andra förändringar implementeras.

Transportstyrelsen föreslår att minst följande dokumenteras vid förändring:

- Vem är huvudansvarig för implementering
- Behövs utbildningsprogram revideras
 - Vilka utbildningsprogram berörs
- Behövs andra styrande dokument revideras
 - Vilka utbildningsprogram berörs

- Är samtliga berörda inom DTO't informerade om förändringen
 - På vilket sätt informerades berörda
 - När informerades berörda
- Behövs andra utanför DTO't informeras om förändringen
 - Andra organisaitoner
 - Flygklubben
- Påverkas riskregistret av förändringen
- Reviderad deklaration sänd till Transportstyrelsen
 - Av vem och när
 - Kvitto på granskad deklaration mottagen
- Implementering avslutas

15 Egenkontroll - förslag

15.1.1 Årsrapport

Årsrapporten sändas till luffart@transportstyrelsen.se senast den sista februari.

Årsrapporten ska innehålla minst följande:

Flygskola		
DTO-nummer SE.DTO.		
Namn på skolans företrädare	Telefonnummer	E-postadress
Namn på skolchef	Telefonnummer	E-postadress
Namnge alla instruktörer och vilka utbildningar de instruerat i:		
Instruktör	Utbildningar/kurser	
Instruktör	Utbildningar/kurser	
Instruktör	Utbildningar/kurser	
Antal elever som varit i delaktiga i utbildningar under året		
Utbildningar/kurser som flygskolan bedrivit under året		
Lista på flygplan och/eller FSTD: (för FSTD: ange bokstavskod som anges på kvalificeringscertifikatet)		
Registrering	Modell	
Registrering	Modell	
Registrering	Modell	

Faror och risker identifierade för flygskolan och dess åtgärder: (Redovisas med fördel enligt modellen som framgår av kapitel 17 och 18)	
Risk1	
Åtgärd1	
Risk2	
Åtgärd2	
Risk3	
Åtgärd3	
Risk4	
Åtgärd4	
Risk5	
Åtgärd5	
Analys av rapporter	
Antal rapporter senaste året	Rapporter som ledde till åtgärd
Är flygskolans flygsäkerhetspolicy tillräcklig?	
JA	NEJ
Antal flygprov:	
Godkända	Ej godkända
Antal teoriexaminationer:	
Godkända	Ej godkända
Har flygskolan ändrat sin utbildning med tanke på flygprov och teoriexaminationer?	
JA	NEJ
Om JA, beskriv hur/Om NEJ, beskriv varför	
Har ändringarna lett till någon förändring?	
Standardisering	
Har flygskolan genomfört standardisering av sina instruktörer?	

JA	NEJ
Om JA, beskriv hur/Om NEJ, beskriv varför	
Utbildningsprogram	
Är utbildningsprogrammen tillräckliga och följer Del-FCL?	
JA	NEJ
Ange senaste revisionen av Del-FCL här: Om NEJ, beskriv varför	
Har flygskolan kontrollerat instruktörernas kvalifikationer enligt Del-FCL? (medicinskt intyg/cert)	
JA	NEJ
Om NEJ, beskriv varför	
Namn på dig som fyllt i denna årsrapport	
Din roll i flygskolan	

15.1.2 Intern översyn

Rapport från den årliga interna översynen sänds till luftfart@transportstyrelsen.se senast den sista februari.

Vid internrevision bör nedanstående mall användas:

DTO Internrevision

Version :	1.0
Datum för översyn	
Översynen genomförd av	

Instruktion

Fyll i kolumnerna enligt nedan.

Område

Beskriver området

Efterlevnad JA eller NEJ

Om det vid översynen fanns bevis för efterlevnad anges JA.

Om det vid översynen inte fanns bevis för efterlevnad anges NEJ.

Referens

Genom vilket dokument/vilken rutin/process framgår detta?

Bevis

På vilket sätt kontrollerades efterlevnad?

Notering

Övrig information.

Område	Efterlevnad	Referens	Bevis	Notering
RESURSER				
Är luftfartygsflottan tillräcklig med hänsyn till instrumentering, lämplighet och antal tillgängliga luftfartyg?				
Finns det tillräckligt med behörig personal med hänsyn till antal elever?				
Är lokalerna, vid samtliga utbildningsplatser, tillfredsställande och lämpliga?				
UTBILDNING				
Har elever genomfört utbildning i enlighet med utbildningsprogrammet?				
Har elever genomfört utbildning i enlighet med Del-FCL?				
DOKUMENTATION				
Är dokumentation för elever som genomgår utbildning korrekt?				
Är dokumentation för elever som slutfört sin utbildning korrekt?				
Har kursintyg signerats av behörig person?				

UTBILDNINGSPROGRAM				
Uppfyller utbildningsprogrammen kraven enligt Del-FLC?				
Är utbildningsprogrammen i behov av revidering?				
LUFTFARTYG				
Är resedagboken korrekt förd?				
Är samtliga luftfartyg luftvärdiga?				
Har samtliga luftfartyg en gällande massa och balansberäkning?				
Har samtliga luftfartyg genomgått föreskrivet underhåll?				
Har samtliga luftfartyg radiotillstånd?				
Har samtliga luftfartyg en radio med 8,33khz kanalseparation?				
Har samtliga luftfartyg gällande och uppdaterade AFM eller POH?				
Har samtliga luftfartyg en gällande försäkring för utbildning?				
Har samtliga luftfartyg gällande checklistor?				
Har samtliga luftfartyg en ansvarig avseende luftvärdighet?				
Är luftfartygen utrustade enligt Del-NCO?				

FLYGPLATSER, FLYGFÄLT OCH UTELANDNINGSPLATSER				
Har samtliga flygplatser, flygfält och utelandningsplatser nödvändig utrustning enligt Del-DTO?				
Har samtliga flygplatser, flygfält och utelandningsplatser vilket utbildning bedrivs från deklarerats till Transportstyrelsen?				
Är deklarerade flygplatser, flygfält och utelandningsplatser lämpliga att bedriva utbildning från?				
RAPPORTER				
Har samtliga olyckor, allvarliga tillbud och händelser rapporterats till Transportstyrelsen eller annan behörig myndighet?				
Har tillbud, störning, teknisk defekt, överskridande av tekniska begränsningar eller annan onormal omständighet som har eller kan ha äventyrat en säker drift av luftfartyget och som inte har resulterat i en olycka eller ett allvarligt tillbud rapporterats till myndigheten och tillverkaren?				
Genomförs identifiering av faror och risker för flygsäkerheten som organisationens verksamhet medför?				

Har rapporteringsförordningen, (EU) nr 376/2014 följts för kända händelser?				
Inkommer en lämplig mängd rapporter från rapporteringssystemet?				
Har åtgärder vidtagits på grund av en rapport?				
Har åtgärder följts upp?				
SÄKERHETSPOLICY				
Är säkerhetspolicyn aktuell och korrekt?				
Omhändertar säkerhetspolicyn kraven enligt AMC1 DTO.GEN.210?				
Omhändertar andra dokument kraven enligt AMC1 DTO.GEN.210?				
PROAKTIVA ÅTGÄRDER				
Används extern information för identifiering av risker?				
Har några proaktiva riskreducerande åtgärder vidtagits?				
ÖVRIGT				

16 Transportstyrelsens tillsyn

16.1.1 Syfte

Syftet med Transportstyrelsens tillsyn är att verifiera att DTO:erna följer sina egna styrande dokument och uppfyller kraven i relevanta regelverk.

16.1.2 Anmäld och oanmäld tillsyn

När Transportstyrelsen fått in en deklARATION, så ingår DTO:n i fråga i Transportstyrelsens tillsynsprogram. Transportstyrelsen genomför såväl anmäld som oanmäld tillsyn. Vid anmäld tillsyn ingår alltid ett möte mellan de nominerade personerna och Transportstyrelsens personal samt stickprovskontroller.

I samband med tillsynen informerar Transportstyrelsen om kommande regelförändringar.

Transportstyrelsen genomför även anmälda och oanmälda besök.

16.1.3 Tillsyn av DTO

Transportstyrelsen genomför en anmäld tillsyn hos en DTO inom 12 månader räknat från det att DTO:n skickade in sin deklARATION.

Transportstyrelsen genomför en anmäld tillsyn hos en DTO inom 72 månader från föregående tillfälle.

Transportstyrelsen informerar DTO:n om tidpunkten tillsyn minst 1 månad i förväg.

Tillsyn genomförs normalt vardagar.

16.1.4 Riskbaserad tillsyn

Transportstyrelsen bedriver riskbaserad tillsyn, och använder då följande som grund för riskbedömningen:

- Antal elever
- Olika former av utbildningsprogram inom olika kategorier
- Antal flygplatser, flygfält och utelandningsplatser
- DTO:ns egenkontroll
- DTO:ns riskhantering
- Rapporteringssystemets effektivitet.

16.1.5 Tillsynens innehåll

Vid tillsynen kontrollerar Transportstyrelsen åtminstone följande:

- Säkerhetspolicyns implementering och efterlevnad

- De åtgärder som vidtagits för att identifiera och reducera risker
- Resultaten och åtgärderna från egenkontrollen
- Efterlevnaden av utbildningsprogrammet
- Elevdokumentationen
- Luftfartygens dokument
- Instruktörsbehörigheterna
- Standardiseringen av instruktörer.

I vissa fall kan övervakning av teori- eller flygutbildning ingå i tillsynen.

Transportstyrelsen kan på inbjudan från DTO:n, och om möjlighet finns, medverka på DTO:ns instruktörmöten.

16.1.6 Anmärkningar

Om Transportstyrelsen vid tillsynen upptäcker brister eller att en DTO inte uppfyller relevanta krav

- gör Transportstyrelsen en anmärkning och meddelar bristen/bristerna till företrädaren
- fastställer Transportstyrelsen en tidsperiod inom vilken bristen/bristerna måste rättas till.

16.1.7 Vanligt förekommande anmärkningar

Nedan följer en lista över vanligt förekommande noterade brister vid tillsyn:

- granskning av arkiverad elevdokumentation möjliggör inte kontroll att samtliga relevanta krav enligt del-FCL (EU 1178/2011) uppfylls, exempelvis saknas uppgift om genomförd distansflygning under ensamflygning, detaljer kring teoriutbildning samt kommentarer kring elevers individuella framsteg
- organisationen kan inte redogöra för verksamheten tillämpliga regelverk eller visa hur kontroll avseende förändring av regelverk genomförs eller implementeras
- instruktörslistan saknar nödvändig detaljgrad avseende individuella rättigheter/privilegier
- skolchefen uppfyller inte relevanta krav
- ett rapporteringssystem i enlighet med förordning EU 376/2014 kunde inte uppvisas

16.1.8 Korrigera anmärkningar

När Transportstyrelsen upptäcker en brist/brister vid tillsynen av en DTO, ska DTO:n rätta till bristen/bristerna inom den tidsperiod som Transportstyrelsen fastslagit.

Samtliga anmärkningar ska besvaras i följande form:

Korrigerig(ar) ”Correction(s)”

- Åtgärdar omedelbart en befintlig avvikelse.

(Rättar till ett fel av något slag så att verksamheten fungerar igen. Man gör det utan att undersöka varför felet uppstod. Felet kan uppträda på nytt).

Grundorsaksanalys ”Root cause analysis”

- Identifierar orsak(er) till varför ett fel uppkommer.

(Exempel på metoder/verktyg: 5 varför, “brainstorming”, felträdsdiagram, etc.) (Hur stor är omfattningen, orsaker, bidragande orsaker, vad eller vilka berörs?)

Korrigerande åtgärd(er) ”Corrective action(s)”

- Effektiv(a) åtgärd(er) som förhindrar upprepning.

(Åtgärder som eliminerar orsaken till felet så att felet inte kan uppkomma igen.)

17 Begränsning, tillfälligt återkallande eller återkallande av en deklARATION

17.1.1 Omedelbara åtgärder vid bristfälliga eller obefintliga svar på anmärkningar

En DTO ska lämna in en godtagbar plan för korrigerande åtgärder eller vidta korrigerande åtgärder inom den tidsperiod som Transportstyrelsen har fastställt. Om DTO:n i fråga inte gör detta ska Transportstyrelsen, genom ARA.GEN.350, vidta omedelbara och lämpliga åtgärder för att förbjuda eller begränsa DTO:ns verksamhet. Ett sådant förbud eller en sådan begränsning gäller fram till dess att DTO:n har vidtagit de åtgärder som behövs för att rätta till bristen/bristerna i fråga.

17.1.2 Återkallande på egen begäran

En deklARATION ska återkallas om en DTO själv begär detta.

Begäran om återkallande ska inkomma från företrädaren.

18 Riskmatris

18.1.1 Matris 4 nivåer

Nedanstående kan användas för att klassa en noterad risk.

Man bör i samtliga fall vidta riskreducerande åtgärder för omklassning från röd och orange nivå.

		Sannolikhet				
		Osannolik=1	Avlägsen=2	Möjlig=3	Trolig=4	Mycket trolig=5
Konsekvens	Katastrofal=5	5	10	15	20	25
	Mycket allvarlig=4	4	8	12	16	20
	Allvarlig=3	3	6	9	12	15
	Marginell=2	2	4	6	8	10
	Obetydlig=1	1	2	3	4	5

18.1.2 Indata för riskmatris

Vertikal axel: Konsekvens

Horisontell axel: Sannolikhet

Obetydlig = 1

Osannolikt = 1

Marginell = 2

Avlägsen = 2

Allvarlig = 3

Möjlig = 3

Mycket allvarlig = 4

Trolig = 4

Katastrofal = 5

Mycket trolig = 5

18.1.3 Förslag på åtgärder

Röd risk: Oacceptabel risk. Företrädaren ska omedelbart informeras och riskreducerande åtgärder vidtas. Flygning får inte genomföras innan riskreducerande åtgärder har vidtagits.

Orange risk: Riskreducerande åtgärder ska snarast vidtas.

Gul risk: Övervakas och riskreducerande åtgärder eftersträvas inom närtid.

Grön risk: Riskreducerande åtgärder behöver inte men kan vidtas. Riskens accepteras som en del av verksamheten.

18.1.4 Matris 3 nivåer

Nedanstående kan användas för att klassa en noterad risk.

Man bör i samtliga fall vidta riskreducerande åtgärder för omklassning från röd nivå.

		Sannolikhet				
		Osannolik=1	Avlägsen=2	Möjlig=3	Trolig=4	Mycket trolig=5
Konsekvens	Katastrofal=5	5	10	15	20	25
	Mycket allvarlig=4	4	8	12	16	20
	Allvarlig=3	3	6	9	12	15
	Marginell=2	2	4	6	8	10
	Obetydlig=1	1	2	3	4	5

18.1.5 Indata för riskmatris

Vertikal axel: Konsekvens

Horisontell axel: Sannolikhet

Obetydlig = 1

Osannolikt = 1

Marginell = 2

Avlägsen = 2

Allvarlig = 3

Möjlig = 3

Mycket allvarlig = 4

Trolig = 4

Katastrofal = 5

Mycket trolig = 5

18.1.6 Förslag på åtgärder

Röd risk: Oacceptabel risk. Företrädaren ska omedelbart informeras och riskreducerande åtgärder vidtas. Flygning får inte genomföras innan riskreducerande åtgärder har vidtagits.

Gul risk: Riskreducerande åtgärder ska snarast vidtas.

Grön risk: Riskreducerande åtgärder behöver inte men kan vidtas. Risken accepteras som en del av verksamheten.

19 Riskregister

19.1.1 Syfte

Syftet med ett riskregister är att synliggöra eventuella risker/faror på ett strukturerat och överskådligt sätt.

I detta kapitel används ordet risk där fara är mer korrekt i syfte att simplificera.

En DTO bör använda en matris av nedanstående format.

Om en DTO väljer att använda nedanstående förslag ska egna identifierade risker presenteras.

Titel	Beskrivning	Grundorsak	Risk	Åtgärder	Reviderad risk	Mätning av åtgärd	Senast kontrollerad	Nästa kontroll
Galopp	Elev under EK-flygning hamnar i galopp med skador eller haveri som följd.	Felaktig farthållning på under final, utflygning och sättnig.		Poängtera vikten av fartkontroll under final för elever. Träningsprogrammet utökas med beskrivande text för konceptet "stabilized approach". Skolchefen informerar samtliga instruktörer genom e-post och vid nästa instruktörmöte om den reviderade proceduren.		Elever förväntas genomföra pådrag om förutsättningarna för stabilized approach inte är uppfyllt. Flyglärare noterar om eleven genomförde pådrag eller ej genom eget beslut under DK-skolning.	Q4 föregående år	Q4
Galopp	Elev genomför inte pådrag genom eget beslut.	Eleven är inte van att genomföra pådrag genom eget beslut		Negativ effekt vid träning av pådrag om instruktören konsekvent meddelar beslut pådrag. En elev förväntas påbörja pådraget genom eget beslut och inte invänta kommando från instruktören. Risk finns att eleven lär sig att pådrag påbörjas först efter instruktören beordrat detta.		Flyglärare noterar om eleven genomförde pådrag eller ej genom eget beslut under DK-skolning.	Q4 föregående år	Q4
Mid air collision	Två flygplan kolliderar i trafikvarvet	Bristande rumsuppfattning		Instruktör verifierar att eleven tittar ut (åt båda håll) innan sväng, stig eller sjunk påbörjas.		Instruktör noterar om eleven tittar ut innan manöver genomförs. Statistik förs i syfte att se om det är trend eller enstaka fall.	Föregående instruktörmöte	Nästa instruktörmöte
Mid air collision	Två flygplan kolliderar i trafikvarvet	Felaktig radiokommunikation vid okontrollerade fät		Instruktör verifierar att eleven använder korrekt fraseologi. Vid behov publiceras vägledande material för elever.		Instruktör noterar om eleven använder korrekt fraseologi vid flygning till och från okontrollerade flygplatser.	Föregående instruktörmöte	Nästa instruktörmöte

19.1.2 Indata för riskregister

Titel: Namn på risken

Beskrivning: Beskriv risken

Grundorsak: Beskriv grundorsaken till risken

Risk: Bedöm risken enligt riskmatrisen

Åtgärder: Beskriv de riskreducerande åtgärderna.

Reviderad risk: Skatta risken efter genomförda åtgärder

Mätning av åtgärd: Beskriv hur effekten av åtgärderna mäts.

Senast kontrollerad: När genomfördes senaste mätningen?

Nästa kontroll: När ska nästa mätning genomföras?

19.1.3 Exempel på risker

I ovanstående bild (riskmatris) användes följande exempel på risker:

Risk 1

Titel: Galopp.

Beskrivning: Elev under EK-flygning hamnar i galopp med skador eller haveri som följd.

Grundorsak: Felaktig farthållning under final, utflytning och sättning.

Risk: Gul.

Åtgärder: Utbildningsprogrammet utökas med beskrivande text för konceptet "stabilized approach". Skolchefen informerar samtliga instruktörer genom e-post och instruktörmöte om den reviderade proceduren.

Reviderad risk: Grön.

Mätning av åtgärd: Elever förväntas genomföra pådrag om förutsättningarna för stabilized approach inte är uppfyllda. Statistik förs om pådrag initierades av elev eller instruktör

Risk 2

Titel: Galopp.

Beskrivning: Elev genomför inte pådrag genom eget beslut.

Grundorsak: Eleven är inte van att genomföra pådrag genom eget beslut. Negativ effekt vid träning av pådrag om instruktören konsekvent fattar beslut.

Risk: Gul.

Åtgärder: En elev förväntas påbörja pådraget genom eget beslut och inte invänta kommando från instruktören. Risk finns att eleven lär sig att pådrag initieras först efter instruktörens beslut.

Reviderad risk: Grön.

Mätning av åtgärd: Flyglärare noterar om eleven genomförde pådrag eller ej genom eget beslut under DK-skolning.

Risk 3

Titel: Mid air collision.

Beskrivning: Två flygplan kolliderar i trafikvarvet.

Grundorsak: Bristande situationsmedvetenhet.

Risk: Röd.

Åtgärder: Instruktör verifierar att eleven under alla flygningar tittar ut innan sväng, stig eller sjunk påbörjas.

Reviderad risk: Grön.

Mätning av åtgärd: Instruktör noterar om eleven tittar ut innan manöver genomförs. Statistik förs i syfte att se om det är trend eller enstaka fall.

Risk 4

Titel: Mid air collision.

Beskrivning: Två flygplan kolliderar i trafikvarvet.

Grundorsak: Felaktig radiokommunikation vid flygning till okontrollerade fält.

Risk: Röd.

Åtgärder: Instruktör verifierar att eleven använder korrekt fraseologi. Vid behov publiceras vägledande material för elever.

Reviderad risk: Grön.

Mätning av åtgärd: Instruktör noterar om eleven använder korrekt fraseologi vid flygning till och från okontrollerade flygplatser. Statistik förs i syfte att se om det är trend eller enstaka fall. Om utfallet visar en trend skapas vägledande material.

19.1.4 Proaktiva åtgärder

Transportstyrelsen föreslår att minst följande källor används för identifiering av risker/faror samt proaktiva åtgärder.

https://www.nts.gov/investigations/_layouts/nts.aviation/index.aspx

<https://www.havkom.se/utredningar>

<https://carol.nts.gov/>

<https://avherald.com/>

<https://asn.flightsafety.org/>

20 Deklaration (mall)

Den som vill göra eller ändra en deklARATION om DTO kan fylla i nedanstående information, bifoga de nödvändiga bilagorna och skicka in det till Transportstyrelsen.

DEKLARATION

I enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1178/2011
Tillägg 1 till bilaga VIII (Del-DTO)

Första deklARATION

Meddelande om ändringar (1) – Referensnummer för DTO:
(Vid ändringar behöver endast punkt 1 och de fält som innehåller ändringar fyllas i.)

Deklarerad utbildningsorganisation (DTO)

- Namn och organisationsnummer.

Verksamhetsställe(n)

- Kontaktuppgifter (adress, telefonnummer, e-post) för DTO:ns huvudsakliga verksamhetsställe.

Personal

- Namn och kontaktuppgifter (adress, telefonnummer, e-post) för DTO:ns företrädare
- Namn och kontaktuppgifter (adress, telefonnummer, e-post) för DTO:ns skolchef och, i tillämpliga fall, DTO:ns biträdande skolchef(er).

Utbildningens omfattning

- Förteckning över all utbildning som tillhandahålls
- Förteckning över alla utbildningsprogram som används för att tillhandahålla utbildningen (dokument som ska bifogas denna deklARATION) eller, i det fall som avses i punkt DTO.GEN.230 d i bilaga VIII (Del-DTO) till förordning (EU) nr 1178/2011, hänvisningar till alla godkända utbildningshandböcker som används för att tillhandahålla utbildningen:

Skolluftfartyg och utbildningshjälpmedel för flygsimulering (FSTD)

- Förteckning över luftfartyg som används för utbildningen
- Förteckning över kvalificerade utbildningshjälpmedel för flygsimulering (FSTD) som används för utbildningen (i tillämpliga fall, inklusive bokstavskod som anges på kvalificeringscertifikatet) för samtliga luftfartyg eller FSTD som används under utbildning.

Flygplats(er) eller utlandningsplats(er)

- Kontaktuppgifter (adress, telefonnummer, e-post) för alla flygplatser och utlandningsplatser som används av DTO:n för att tillhandahålla utbildningen

Planerat startdatum för utbildningen

- Datum för planerad start av utbildning

Ansökan om godkännande av standardiseringskurser och fortbildningsseminarier för kontrollanter (i tillämpliga fall)

- DTO:n ansöker härmed om godkännande av ovannämnda utbildningsprogram för kontrollantkurser för segelflygplan eller ballonger i enlighet med punkterna DTO.GEN.110 b och DTO.GEN.230 c i bilaga VIII (Del-DTO) till förordning (EU) nr 1178/2011.

Förklaringar

DTO:n har utarbetat en säkerhetspolicy i enlighet med bilaga VIII (Del-DTO) till kommissionens förordning (EU) nr 1178/2011, i synnerhet med punkt DTO.GEN.210 a 1 ii, och kommer att tillämpa denna policy i samband med all utbildningsverksamhet som omfattas av deklARATIONEN.

DTO:n uppfyller och kommer i samband med all utbildningsverksamhet som omfattas av deklARATIONEN att fortsätta att uppfylla de grundläggande kraven i bilaga IV till förordning (EU) 2018/1139, kraven i bilaga I (Del-FCL) och bilaga VIII (Del-DTO) till kommissionens förordning (EU) nr 1178/2011 och kraven i bilaga III (Del-BFCL) till kommissionens förordning (EU) 2018/395 och i bilaga III (Del-SFCL) till kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1976.

Vi bekräftar att alla uppgifter i denna deklARATION, inbegripet dess bilagor (i tillämpliga fall), är fullständiga och korrekta.

DTO-företrädarens namn och underskrift samt datum.

DTO-skolchefens namn och underskrift samt datum.

Ytterligare nödvändig information

Följande bifogas till deklARATIONEN

- Utbildningsprogram
- Säkerhetspolicy
- Säkerhetspolicy med tillhörande bilagor
- Uppgift om eventuellt organisationsnummer.

Deklarationen och dess bilagor sänds till luftfart@transportstyrelsen.se eller till:

Transportstyrelsen
601 73 Norrköping

21 Allmän information, kontaktinformation samt frågor och svar

21.1.1 Drifthandbok och träningsmanual

Även om det inte är ett krav för en DTO att ha en driftshandbok (OM) eller träningsmanual (TM), så rekommenderar Transportstyrelsen att en DTO har sådana. Handboken och manualen bör ha det innehåll som framgår av AMC1 ORA.ATO.230(a) och (b).

Vägledande material för OM och TM finns på Transportstyrelsens hemsida, klicka på länken ”Information och vägledning för ATO”

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/certifikat-utbildning-och-flygmedicin/for-utbildningsorganisationer-inom-flygutbildning/godkand-utbildningsorganisation-ato/>

Alternativ till en driftshandbok kan vara ett gemensamt dokument där organisationens procedurer, rutiner, checklistor etc. presenteras.

Förslag på rubriker för sådant dokument skulle vara:

- Rapporteringssystem vid inträffad händelse som uppfyller kraven enligt rapporteringsförordningen EU 376/2014
- Registrering av flygtid
- Uppföljning av elever inklusive elevkommentarer
- Instruktion till teori- och flyglärare, inklusive lärarmöten och agenda
- Lokala procedurer vid hemmafältet samt närliggande flygplatser
- Genomförande av internrevision
- Flight Examiner Manual
- Rangering och tankning av luftfartyg
- Moment under flygning med högre risk
- Händelselogg

21.1.2 Frågor och svar

Sektionen för flygcertifikat och flygutbildning besvarar vanligt förekommande frågor genom vår hemsida.

Följande underrubriker framgår av Transportstyrelsens frågor och svar:

- Kontrollanter

- Instrukörer
- Flygutbildning – praktisk
- Flygutbildning – teoretisk
- Utbildningsorganisationer
- Övrigt.

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/certifikat-utbildning-och-flygmedicin/fragor-och-svar/>

21.1.3 Information till utbildningspersonal

Sektionen för flygutbildning presenter allmän information till utbildningspersonal, instruktörer och skolchefer på sin hemsida:

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/certifikat-utbildning-och-flygmedicin/>

21.1.4 Aktuella nyheter

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/certifikat-utbildning-och-flygmedicin/aktuell-information/>

21.1.5 Intyg om teoriexamination

Flygskolan har möjlighet att utfärda intyg där resultatet för individuella ämnen framgår. Elever ska i första hand kontakta flygskolan där utbildningen genomfördes för utfärdande av intyg om genomförd teoriexamination. Om Transportstyrelsen ska utfärda intyg om genomförd teoriexamination debiteras sökande enligt gällande avgiftsföreskrift. Detaljerad information framgår av Transportstyrelsens frågor och svar, se 13.1.1

21.1.6 Kontaktinformation till sektionen för flygcertifikat (certifikat och medicin):

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/certifikat-utbildning-och-flygmedicin/kontakta-oss-certifikat-utbildning-luftfarsområdet/>

21.1.7 Kontaktinformation vid frågor om flygteknisk underhållspersonal:

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/certifikat-utbildning-och-flygmedicin/flygtekniker/>

21.1.8 Kontaktinformation till sektionen för flygutbildning:

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/certifikat-utbildning-och-flygmedicin/kontakta-oss-certifikat-utbildning-luftfarsområdet/>

21.1.9 Relevanta regler

DTO:er bör besöka EASA:s hemsida regelbundet för att informera sig om och omhänderta kommande samt genomförda regelförändringar.

- <https://www.easa.europa.eu/regulations>

21.1.10 Blanketter och e-tjänster

Genom Transportstyrelsens hemsida finner ni relevanta blanketter och tillgängliga e-tjänster

- <https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/e-tjanster-och-blanketter/blanketter-for-luftfart/>
- <https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/e-tjanster-och-blanketter/e-tjanster-inom-luftfart/>

22 Bilaga I-luftfartyg (Annex 1)

22.1.1 Godkännande av bilaga I-luftfartyg

För att ett DTO ska kunna nyttja ett bilaga I-luftfartyg ska detta vara godkänt av den behöriga myndigheten (Transportstyrelsen)

För att ett bilaga I-luftfartyg ska kunna nyttjas vid kompetenskontroll eller flygprov ska detta vara godkänt av den behöriga myndigheten (Transportstyrelsen)

22.1.2 EASA-luftfartyg

Luftfartyget är ett EASA-luftfartyg om det finns med i någon av filerna på denna sida.

<https://www.easa.europa.eu/document-library/product-certification/type-certificates/easa-product-lists>

EASA-luftfartyg kräver inte ett godkännande av Transportstyrelsen, se kapitel 9 och 13.

22.1.3 Bilaga I-luftfartyg

Om luftfartyget inte är med i listorna som refereras till ovan definieras de i (EU) 2018/1139 bilaga I och refereras då som Bilaga I-luftfartyg.

Bilaga I-luftfartyg kan användas för flygutbildning om det har en säkerhetsnivå som är jämförbar med den som fastställs genom samtliga grundläggande krav som fastställs i bilaga II till förordning (EU) 2018/1139 (luftvärdighet).

<https://www.easa.europa.eu/document-library/regulations/regulation-eu-20181139>

22.1.4 Godkännande av bilaga I-luftfartyg vid flygutbildning och kompetenskontroll samt flygprov

För att Transportstyrelsen ska kunna fatta beslut om godkännande av ett bilaga I-luftfartyg för flygutbildning inom ett DTO ska följande inkomma:

- Ansökan där det framgår vilket luftfartyg som avses
- Kopia av avtal rörande luftvärdighet och underhåll, om tillämpligt

22.1.5 Bilaga I-luftfartyg som innehar luftvärdighetsbevis enligt ICAO Annex 8

För att kunna godkänna ett luftfartyg som innehar luftvärdighetsbevis enligt ICAO annex 8 för flygutbildning krävs utöver ansökningshandlingarna:

- Att en instruktör, kvalificerad enligt Del-FCL och utsedd av skolchefen för DTO:t, genomför en bedömning om flygplanet är utrustat och lämpligt för de kurser som tillhandahålls. Denna bedömning ska vara skriftlig och bifogas ansökan.

22.1.6 Bilaga I-luftfartyg som inte innehar luftvärdighetsbevis enligt ICAO Annex 8

För att kunna godkänna ett luftfartyg som inte innehar luftvärdighetsbevis enligt ICAO annex 8 för flygutbildning krävs utöver ansökningshandlingarna:

- Transportstyrelsens bedömning som lämplig genom en första utvärdering innefattande:
 - Uppfyller flygplanet de nationella kraven för luftvärdighet baserat på flygtillstånd i utfärdande landet
 - Likheter med en redan certifierad variant
 - Luftfartyg med en tidigare tillfredställande dokumenterad användning som skolningsflygplan
 - Enkel och konventionell design
 - Luftfartyg som inte har farliga attribut eller utformningar, bedömt efter erfarenhet
 - Opererbara system, utrustning och dylikt som inte kräver exceptionell styrka eller färdighet

Notera att det är DTO:ts uppgift att visa att ovanstående punkter uppfylls.

- En instruktör, kvalificerad enligt Del-FCL och utsedd av skolchefen för DTO:t, ska genom en evalueringsrapport visa att flygplanet är utrustat och lämpligt för de tilltänkta kurserna. Alla ovanstående (Transportstyrelsens bedömningsgrunder) och nedanstående punkter ska omhändertas i rapporten:
 - Flygplanet ska kunna kontrolleras och manövreras säkert under alla förutsatta förhållanden, inklusive efter bortfall av ett eller flera framdrivningssystem
 - Flygplanet ska generera en lugn övergång från en flygfas till en annan utan att kräva exceptionella egenskaper av piloten såsom flygfärdighet, vakenhet, styrka eller arbetsbelastning under alla troliga operativa förutsättningar

- Flygplanet ska vara tillräckligt stabilt för att kraven på piloten, med hänsyn till flygningen och dess längd, inte är övermäktigt
- Utvärderingen ska ta hänsyn till roderkrafter, miljön för piloten, pilotens arbetsbelastning och andra tänkbara faktorer rörande human factors, beroende på fas och längd på flygningen.

22.1.7 Avgifter

Nedlagt arbetstid vid godkännande av bilaga 1-luftfartyg debiteras enligt 2 kapitlet 7 § i Transportstyrelsens föreskrifter om avgifter⁶.

23 Elev under utbildning

23.1.1 Överflyttning av elev

En elev kan välja att påbörja sin utbildning vid en flygskola och slutföra den vid en annan.

Flygskolan som ska slutföra utbildningen måste säkerställa att

- Eleven begär överflyttning av dokumentation från den föregående Flygskolan
- Föregående flygskola ska vidimera äktheten av dokumenten
- Flygskolan som slutför utbildningen ska säkerställa äktheten av dokumenten
- Dokumenten ska flyttas inom 2 veckor från det att eleven begärt överflyttning
- Den flygskola som ska slutföra utbildning måste säkerställa att alla nödvändiga krav är uppfyllda innan flygprov genomförs.

Respektive skolchefer ska samtala om elevens tidigare utbildning direkt och inte enbart genom överflyttning av dokument. Lämpligen sker säkerställande av dokumentets äkthet under samtalet.

23.1.2 Elev med godkänd teoriexamination

En elev kan välja att genomföra teoriutbildning vid en annan utbildningsorganisation än den som genomför den praktiska utbildningen.

⁶ Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2024:78) om avgifter.

Flygskolan som ska slutföra flygutbildningen måste verifiera

- Äktheten av teoriexamination
- Att nödvändiga utbildnings- och kunskapskrav är uppfyllda innan flygprov genomförs

Skolcheferna vid respektive utbildningsorganisation ska samtala om elevens teoriutbildning i allmänhet, färdigheter och kunskapsnivå ämnesvis.

23.1.3 Elev som simultant genomför teoriutbildning vid annan utbildningsorganisation än den som genomför praktisk utbildning

En elev kan välja att simultant genomföra teoriutbildning vid en annan utbildningsorganisation än den som genomför den praktiska utbildningen.

Skolchefen eller ansvarig flyginstruktör för eleven som genomför den praktiska utbildningen måste på lämpligt sätt få kännedom om, samt dokumentera, nedanstående punkter från utbildningsorganisationen som bedriver teoriutbildningen

- Elevens generella förmåga att följa den fastställda utbildningsplanen
- Resultat av skolprov för respektive ämne
- Ämnen eleven upplevdes ha eventuella svårigheter respektive enklare för
- Generellt intryck av elevens kunskapsnivå
- Annan information som anses viktigt att förmedla mellan utbildningsorganisationen.

23.1.4 Erkända utbildningsorganisationer

Elev som införskaffat utbildningsmaterial och studerat på egen hand, exempelvis genom KSAK´s digital utbildningsplattform ELSA, uppfyller inte förutsättningarna för flygutbildning.

All grundläggande tillståndspliktig flygutbildning ska bedrivas av en utbildningsorganisation. ATO eller DTO som står under Transportstyrelsens tillsynsansvar framgår genom Transportstyrelsens hemsida.

<https://sthav.transportstyrelsen.se/extweb/Sth/Sth/-1/get/sv>

Om eleven genomfört utbildning vid utbildningsorganisation som står utanför Transportstyrelsens tillsynsansvar bekräftas utbildningsorganisationen av respektive nationell myndighet.

24 Ansökan om undantag (dispenser)

24.1.1 Förutsättning

Sektionen för flygutbildning får bevilja undantag från förordning 1178/2011 enbart om följande villkor är uppfyllda:

- Det rör sig som om brådskande oförutsedda omständigheter eller brådskande operativa behov.
- Det är omöjligt att på ett adekvat sätt ta hänsyn till dessa omständigheter eller behov i överensstämmelse med de tillämpliga kraven.
- Säkerhet, miljöskydd och överensstämmelse med de tillämpliga grundläggande kraven säkerställs, vid behov genom tillämpning av kompenserande åtgärder.
- Medlemsstaten har i möjligaste mån lindrat eventuell snedvridning av marknadsvillkoren som en följd av att undantaget beviljats.
- Undantaget är vad gäller omfattning och varaktighet begränsat till vad som är absolut nödvändigt och det tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt.

Det är den sökandes ansvar genom sin ansökan att bevisa och motivera

- varför ansökan om undantag omfattas av brådskande oförutsedda omständigheter eller brådskande operativa behov
- varför efterlevnad av de tillämpliga kraven är omöjligt
- kompenserande åtgärder som säkerställer att likvärdig flygsäkerhet och miljöskydd bibehålls.

24.1.2 Regelreferenser

Grundförordningen Artikel 71 (Flexibilitetsbestämmelser), se kapitel 3.

24.1.3 Ansökan

Den sökande ska säkerställa att samtliga förutsättningar enligt artikel 71 av grundförordningen, (EU) 2018/1139 av den 4 juli 2018, är uppfyllda innan ansökan sänds till Transportstyrelsen.

Transportstyrelsen har publicerat stöddokument och information för ansökan om undantag på sin hemsida.

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/certifikat-utbildning-och-flygmedicin/ansoka-om-undantag/>

Ansökan sänds till luftfart@transportstyrelsen.se

24.1.4 Företrädare

Fullmakt att föra den sökandes talan ska bifogas ansökan om någon annan än den sökande ansöker om undantag.

24.1.5 Kostnader

Nedlagd arbetstid för handläggning av ansökan debiteras den sökande enligt 2 kapitlet 7 § i Transportstyrelsens föreskrifter om avgifter⁷ oavsett negativt eller positivt beslut för ansökan.

⁷ Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2024:78) om avgifter.

25 Ändringar

25.1.1 Sjätte utgåva

Följande ändringar har genomförts i dokumentet

- Kapitel 22 har skapats i syfte att presentera ändringar i dokumentet
- Representant har ändrats till företrädare i enlighet med kommissionens förordning (EU) 2018/119
- Förtydligat att vid förändring så krävs ny deklARATION, se kapitel 13
- Förtydligat att om en DTO väljer att använda förslaget på riskregister enligt kapitel 18 ska egna identifierade risker presenteras.
- 14.1.4 utgår då samma information framgår av 14.1.1

25.1.2 Sjunde utgåva

Följande ändringar har genomförts i dokumentet

- 13.1.5 Felaktig meningsuppbyggnad.
- 5.1.1 Referens ändrad från avsnitt 5 till kapitel 4
- 4.1.2 SET ändras till SE
- Kapitel 2, förkortning SE införd
- Kapitel 20, deklARATION uppdaterad
- Begreppet utelandningsplats inför i kapitel 7, 13, 14, 15 och 20

25.1.3 Åttonde utgåva

Följande ändringar har genomförts i dokumentet

- Information att årsrapporten ska vara Transportstyrelsen tillhanda senast den sista februari och redovisa föregående kalenderårs verksamhet, kapitel 19
- Klargörande att kopia av intern översyn och årsrapport ska vara Transportstyrelsen tillhanda senast den sista februari, kapitel 14.

25.1.4 Nionde utgåva

Följande ändringar har genomförts i dokumentet

- Ändrat från avsnitt 78 till kapitel 17
- 5.1.3 Infört referens till kapitel 20

25.1.5 Tionde utgåva

Följande ändringar har genomfört i dokumentet

- 10.1.2 Adderat kompletterande information kring händelserapportering.

25.1.6 Elfte utgåva

Följande ändringar har genomfört i dokumentet

- Uppdaterad referens till EU-förordning 3.1.1
- Information rörande RF utgår under kapitel 3 och 5.1.2
- Förändring: Reviderad deklaration ska sändas till Transportstyrelsen vid förändring av luftfartygsflotta, kapitel 9 och 13
- Nytt kapitel: 22 bilaga I-luftfartyg (Annex 1)

25.1.7 Tolfte utgåva

Följande ändringar har genomfört i dokumentet

- Ballong omfattas numera av Del-DTO
- Kapitel 22 införd text som beskriver att bilaga I-luftfartyg kan användas vid kompetenskontroll/flygprov efter godkännande

25.1.8 Trettonde utgåva

Följande ändringar har genomfört i dokumentet

- Kapitel 20, reviderad text rörande deklaration vilket omhändertar förändring enligt förordning [EU 2020/359](#)
- Träningsprogram ersatt med utbildningsprogram

25.1.9 Fjortonde utgåva

Följande ändringar har genomfört i dokumentet

- Kapitel 18, Uppdaterat riskregister

25.1.10 Femtonde utgåva

Följande ändringar har genomfört i dokumentet

- Kapitel 4, uppdaterade rättigheter för DTO
- Kapitel 5, uppdaterat information rörande bilaga I

25.1.11 Sextonde utgåva

Följande ändringar har genomfört i dokumentet

- Kapitel 17 utökas med en matris

25.1.12 Sextonde utgåva

Följande ändringar har genomfört i dokumentet

- Kapitel 19, reviderad fråga rörande utbildningsprogram

25.1.13 Sjuttonde utgåva

- Kapitel 21, information rörande elev flyttas till kapitel 23
- Kapitel 21 utökas med information rörande vanligt förekommande frågor samt byte av rubrik
- Nytt kapitel 23, elev under utbildning
- Nytt kapitel 24, ansökan om undantag (dispenser)

25.1.14 Artonde utgåva

- Kapitel 14 uppdaterad med förslag på checklista för regelkontroll inklusive exempel
- Kapitel 14 uppdaterad med förslag på dokumentering vid förändring
- 15.1.3 text om RF utgår samt tillsynsintervall om 72 månader införs
- 15.1.4 beskrivande text om tillsynsintervall om 72 månader införlivas i 15.1.4
- RF utgår som definition

25.1.15 Nittonde utgåva

- Sida 1, ändrad rubrik och underrubrik för harmonisering med dokument för godkända utbildningsorganisationer
- Kapitel 6, klargörande avseende krav på skolchef och biträdande skolchef
- Kapitel 10, länk till rapporteringsförordningen
- Kapitel 14, uppdaterat exempel på genomförd regelkontroll
- Kapitel 15, lista över vanligt förekommande brister vid tillsyn
- Kapitel 17, ytterligare källa för identifiering av risker

- Kapitel 21, uppdaterad text om drifthandbok/rutin samt uppdaterade och nya länkar till hemsidan
- Avgiftsföreskriften ändrad från TSFS 2016:105 till TSFS 2024:78

25.1.16 Tjugonde utgåva

- 4.1.5, utökat rättigheter för gyroplan
- Flyttat kaptiel 19 Egenkontroll samt bytt namn till Egenkontroll – förslag, numera kaptiel 15
- Uppdaterade hyperlänkar

25.1.17 Tjugoförsta utgåva

- Kapitel 9, uppdaterad med information om skolning med NLL inom ett DTO samt luftvärdighetsansvarig.
- Kaptiel 2, uppdaterad med NLL, NLF, NLH, NLS, CAO och CAMO. JAR utgår.